

# CULTUURSENSITIVITEIT IN DE KANKERZORG



Door Naziha Maher, projectcoördinator diversiteit

27 mei 2016

Kom op  
tegen Kanker



**MIJN CULTUUR IS DE JOUWE NIET, MAAR DAAROM  
NIET MINDER WAARD !!**

"The world in which you were born is just one model of reality. Other cultures are not failed attempts at being you; **they are unique manifestations of the human spirit.**"

~ Wade Davis, anthropologist



# ZORGVERLENING IS CULTUREEL GEKLEURD

- **Model van westerse zorgverlening is niet cultureel neutraal**
  - Persoonlijk, vertrouwelijk
  - Wijze waarop zorgverleners verwachten dat hulp gezocht wordt
  - Waar en op welke manier
- **Relatie tussen zorgverlener en patiënt=persoonlijke en vertrouwelijke overdrachtsrelatie (Gailly, 2008)**
  - Niet vanzelfsprekend voor iedereen
- **Ook toegankelijkheid en beeldvorming organisatie**
- **Zorgverlener heeft eigen subjectief en dynamisch referentiekader**
  - Bepaald mee kijk op zorgverleningssituatie



***‘Het eerste wat je moet doen is  
vergeten dat ik  
zwart ben. Ten tweede mag je nooit  
vergeten dat ik  
zwart ben’***

# CULTUUR-SENSITIEVE ZORG?!

## Een definitie

### ○ Wat is cultuursensitieve zorg?

- Aannemen van een cultuursensitieve houding in een individuele zorgrelatie

### ○ Cultuursensitieve houding

- Patiënt is uniek
- Open en onbevangen kijken wat individu nodig heeft
- Patiënt niet reduceren tot diens herkomst of groep waar die/ al dan niet toe behoort.

### ○ Op maat werken

- Belangrijk alle onderliggende factoren (lichamelijke, psychische, socio-economische, omgeving, persoonlijkheid) die invloed hebben op zorgvraag in rekening brengen

# CULTUURSENSITIEF WERKEN

- Zit in vermogen om:
- Stap terug zetten
- Jezelf als zorgverlener vanop een afstand bekijken (reflexiviteit)
- Bewust worden van eigen referentiekader
- Bewust worden van culturele waarden, manier van denken en waarnemen
- Dit plaatsen naast referentiekader van de patiënt
- Geen waardeoordeel aan koppelen

(Toon Gailly, 2008)

# ALLES VALT EN STAAT MET COMMUNICATIE

- Er wordt in de gezondheidszorg veel geïnvesteerd in kennis en opleiding
- **Het primaire proces - het contact tussen patiënt en zorgverlener – krijgt echter maar weinig aandacht**
- **Laat staan interculturele competenties / cultuursensitief werken**
- Wederzijds onbegrip leidt tot ontevredenheid, zowel bij de patiënten als bij het medisch personeel.
- Dat komt een goede zorgverlening natuurlijk niet ten goede.
- Project diversiteit als aanvullende ondersteuning van reguliere zorg



**Begrip betekent dat je staat  
bent je in een ander, die van  
ons verschilt, in te leven**

*Orhan Pamuk, Turks schrijver*



# MENSEN WORDEN ZIEK IN HUN EIGEN TAAL EN CULTUUR

- Bewust van de manier waarop cultuur invloed kan hebben op het gedrag, de ideeën, het omgaan en de verwerking van de ziekte, die iemand heeft.
- Bewust van sociale context waarin specifieke etnische groepen leven.
- Bewust van eigen vooroordelen en neiging tot stereotypering.
- Vaardigheid in het overbrengen van informatie op een voor de patiënt begrijpelijke manier.
- Vaardigheid om flexibel en creatief om te gaan met nieuwe situaties.

# ZIEK ZIJN DOE JE LIEVER IN JE EIGEN TAAL

○ hoeft niet altijd letterlijk in de eigen moedertaal

○ Eigen taal te verkiezen:

- Slecht nieuws gesprek
- moeilijke medische termen /jargon
- vooral waar het de emoties betreft.
- Intercultureel bemiddelaar inschakelen
- Liever geen familieleden of kinderen inschakelen

# OVEREENKOMSTEN EN VERSCHILLEN

## ○ **Overeenkomsten**

- Beleven van ziekte, pijn en anders lijden
- Angst voor de gevolgen van de ziekte, dood of lijden
- Zorgen maken over familieleden
- Samen met familieleden zo goed mogelijk zorgen voor patiënt

## ○ **Verschillen: de drie G's van een vreemde cultuur**

- Godsdienst
- Gezinsleven
- Gewoonten (van iedere individuele patiënt en zijn gezin)=worden bepaald vanuit religie en cultuur
- Bepaalt wat kwaliteit van leven is voor één ieder

# REKENING HOUDEN MET DE VERSCHILLEN

- Het is heel belangrijk en onvermijdelijk om rekening te houden
  - met die andere taal
  - cultuur,
  - ziektebeleving
  - gebruiken.
- Hoe meer je daarop aansluit, hoe eerder iemand geneest of zich in elk geval beter voelt.
- Zelfs als die gebruiken in onze westerse ogen niet bevorderlijk (of zelfs gevaarlijk) zijn, is het zinvol daar toch zoveel mogelijk rekening mee te houden.
- Aanvaarden zonder te veroordelen

# VERSCHILLENDE CULTUREN VRAGEN OM VERSCHILLENDE MANIEREN WAAROP JE DE PATIËNTEN BENADERT

## ○ **Aandacht voor verschillen**

- Coördinator en vrijwilligers KOTK besteden i.s.m. de zorgverleners extra aandacht aan de patiënten en hun omgeving.
- Nemen uitgebreid de tijd om te bespreken hoe patiënten ziekte beleven en hoe de behandeling tot dan toe verloopt.
- proberen zich i.s.m. de zorgverleners te verdiepen in de behoeften en de verwachtingen van de patiënten.

## ○ **Misverstanden - door taal of culturele verschillen - proberen we zoveel mogelijk uit de wereld te helpen**

# TIJD EN AANDACHT SCHEPT VERTROUWEN

## ○ We máken tijd!

- De kracht van het project schuilt in de extra tijd en menselijke aandacht voor de patiënten.

## ○ We luisteren en vragen honderduit

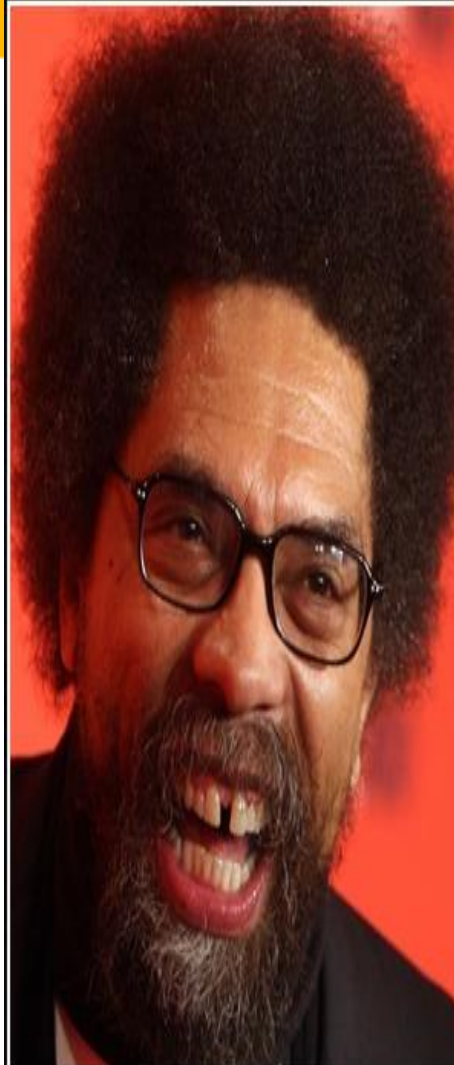
## ○ Dit resulteert in een vertrouwensband

## ○ Belangrijk om je te verdiepen in andere culturen en ons open te stellen naar iedere patiënt om zo de kwaliteit van zorg te verbeteren.

# EMPATHIE ALS SLEUTELWOORD

## Empathy is

seeing with the eyes of another,  
listening with the ears of another,  
and feeling with the heart of another.



Empathy is not simply a matter of trying to imagine what others are going through, but having the will to muster enough courage to do something about it. In a way, empathy is predicated upon hope.

— Cornel West —

# CONTACTGEGEVENS

**Naziha Maher**

**Projectcoördinator Diversiteit**

Koningsstraat 217 - 1210 Brussel

gsm 0484 30 48 89

[www.komoptegenkanker.be](http://www.komoptegenkanker.be) - [allesoverkanker.be](http://allesoverkanker.be)



# ZIJN ER NOG VRAGEN?

תודה  
Dankie Gracias  
Спасибо شکرًا  
Merci Takk  
Köszönjük Terima kasih  
Grazie Dziękujemy Děkojame  
Ďakujeme Vielen Dank Paldies  
Kiitos Täname teid 谢谢  
**Thank You** Tak  
感謝您 Obrigado Teşekkür Ederiz  
Σας Ευχαριστούμ 감사합니다  
ඔබටතෑකුණ  
Bedankt Děkujeme vám  
ありがとうございます  
Tack